

Spis treści

1. Wstęp 9

2. Rola lekarzy weterynarii w nadzorowanych fermach bydła 12

3. Przykłady weterynaryjnej kontroli stad bydła w niektórych krajach Europy 17

4. Perspektywy nadzoru weterynaryjnego w kraju 19

5. Nadzór nad środowiskiem zewnętrznym i wewnętrznym zwierząt 20

6. Epidemiologia weterynaryjna 30

6.1. Podstawowe wskaźniki występowania chorób w populacji 31

7. Monitorowanie stanu zdrowia ferm bydła 32

7.1. Monitoring kliniczny 32

7.2. Monitoring diagnostyczny laboratoryjny 35

8. Monitorowanie chorób zakaźnych ferm bydła 36

8.1. Choroby zakaźne bydła monitorowane urzędowo, okresowo - ogólne za sady postępowania 38

8.1.1. BSE 39

8.1.2. Gruźlica bydła 43

8.1.3. Bruceloza bydła 45

8.1.4. Enzootyczna białaczka bydła 47

8.2. Choroby zakaźne u bydła monitorowane urzędowo w sposób wybiórczy 50

8.3. Inne choroby zakaźne bydła niepodlegające monitorowaniu urzędowemu 51

8.4. Nadzór weterynaryjny nad reproduktorami 52

8.4.1. Wymagania weterynaryjne dla buhajów - reproduktorów w punktach kopulacyjnych 55

8.4.2. Wymagania weterynaryjne dla buhajów - reproduktorów, których nasienie może być przedmiotem handlu 58

8.4.3. Wymagania weterynaryjne dla reproduktorów bydła, od którego pozyskuje się zarodki 61

8.5. Sankcje karne przy nieprawidłowym monitorowaniu zdrowia rozplodników bydła 64

8.6. Zabezpieczenie przeciwpizootyczne ferm i miejsc przebywania bydła 65

9. Monitorowanie chorób niezakaźnych 67

9.1. Monitorowanie żywienia 67

9.1.1. Urzędowy nadzór nad produkcją środków żywienia zwierząt 71

9.1.2. Monitorowanie dawki pokarmowej u bydła w fermie 72

9.1.2.1. Ocena jakości paszy 74

9.1.2.1.1. Mikotoksyny 75

9.1.2.1.2. Inne ważniejsze toksyny (azotany, azotyny, inne) 82

9.2. Monitorowanie przemian metabolicznych 83

9.2.1. Monitorowanie przemian zachodzących w żwaczu bydła 84

9.2.1.1. Badanie treści żwacza 87

9.2.2. Badania krwi w monitorowaniu zdrowia bydła 89

9.2.2.1. Reprezentatywność prób krwi w monitorowaniu zdrowia stada 90

9.2.2.2. Kierunki badań laboratoryjnych krwi 91

9.2.2.3. Zmiany parametrów biochemicznych krwi w różnych okresach produkcyjnych u krów 99

9.2.2.4. Techniczne wymagania przy pobieraniu i transporcie prób krwi 100

9.2.3. Monitorowanie zaburzeń metabolicznych 103

9.2.4. Najczęściej występujące choroby metaboliczne u bydła 106

9.2.4.1. Ujemny bilans energetyczny 106

9.2.4.2. Ketoza 107

9.2.4.3. Kwasica (acydoza) 108

9.2.4.4. Zasadowica (alkaloza) 109

9.2.5. Monitorowanie gospodarki mineralnej 110

9.2.5.1. Makroelementy 111

9.2.5.1.1. Niedobór wapnia (hipokalcemia) 112

9.2.5.1.2. Niedobór fosforu (hipofosfatemia) 112

9.2.5.1.3. Niedobór magnezu (hipomagnezemia) 113

9.2.5.2. Pierwiastki śladowe - mikroelementy 114

9.2.5.2.1. Selen 114

9.2.5.2.2. Jod 115

9.2.5.2.3. Mangan 116

9.2.5.2.4. Cynk 117

9.2.5.2.5. Kobalt 117

9.2.5.2.6. Molibden 118

9.2.5.2.7. Miedź i jej interakcje 118

9.2.5.3. Ultraelementy 120

9.2.5.4. Witaminy 121

9.2.5.4.1. Witamina A 122

9.2.5.4.2. Witamina D 123

9.2.5.4.3. Witamina E 123

9.2.5.4.4. Witamina K 124

9.2.5.4.5. Witaminy grupy B 124

9.2.5.4.6. Witamina C 125

9.2.5.4.7. Witamina H 125

9.2.5.4.8. Witamina PP 126

9.2.6. Monitorowanie dobrostanu zwierząt za pomocą białek ostrej fazy 126

9.2.7. Podstawowe badania moczu 128

9.2.8. Podstawowe badania kału 131

10. Monitorowanie podstawowych chorób wieloczynnikowych u krów 132

10.1. Monitorowanie rozrodu w stadzie 133

10.1.1. Podstawowe wskaźniki rozrodu 134

10.1.2. Podstawowe błędy wpływające na poziom rozrodu u krów 136

10.1.3. Kontrola przebiegu okresu poporodowego u krów z zatrzymaniem łożyska 139

10.1.4. Sposoby badania narządu rozrodczego u krów	146
10.2 Monitorowanie innych zaburzeń okresu poporodowego u krów - prze mieszczenia trawieńca	154
10.3. Monitorowanie przyczyn chorób gruczołu mlekowego	157
10.3.1. Siara i jej podstawowe parametry	160
10.3.2. Podstawowe badania gruczołu mlekowego	163
10.3.3. Monitorowanie prawidłowości dojenia krów	166
10.3.3.1. Przeddój	167
10.3.3.2. Higiena strzyków	168
10.3.3.3. Masaż wymienia	168
10.3.3.4. Zakładanie kubków udojowych	169
10.3.4. Podstawowe parametry higieniczne i biochemiczne mleka krów	173
10.4. Monitorowanie chorób kończyn u bydła	176
10.4.1. Wpływ środowiska zewnętrznego i wewnętrznego organizmu w rozwoju kulawizn	180
10.4.2. Najczęściej występujące przypadki chorób kończyn	181
10.4.3. Sposoby monitorowania chorób kończyn	183
10.4.4. Działania zaradcze przeciw kulawiznom u bydła	185
11. Podsumowanie	188
12. Piśmiennictwo	193